

STROKOVNA ESKURZIJA DVS 2019

SAVINJA, 20.06.2019

Ekskurzije se je udeležilo 36 članov DVS in morebitnih bodočih članov.

Ureditve so predstavljali Alenka Zupančič (DRSV), mag. Rok Fazarinc (IZVO-R) in Uroš Vogrinc, vodja Javne službe Nivo Eko (tudi odlično pripravil navodila za pot na pametnih telefonih). Za zaključno malico v Ribiškem domu je poskrbelo podjetje Nivo eko d.o.o, za kar se jim tudi na tem mestu najlepše zahvaljujemo. Vse prevoze smo opravili z osebnimi avtomobili. Vreme je bilo do zadnjega oglada v Ljubnem vroče in sončno, šele čisto na koncu nas je malo poškopilo. Huda ura pa je bila v bližini Ljubljane ob vračanju.

Avtorji fotografi so napisani ob fotografijah.

PROGRAM

1. Zbor na lokaciji suhega zadrževalnika Podsevčnica ob Pišek baru na Lopati (<https://goo.gl/maps/XjW9CUx1UhmyKoZ9>)
2. Drča na Savinji v Šeščah: <https://goo.gl/maps/MiYLR9BomwFJMh49>
3. Podvinski jez: <https://goo.gl/maps/gHYV1bnnrLrGiz9r6>
4. Grušoveljski jez: <https://goo.gl/maps/WURgVtYba3vuTfpn8>
5. Luče na sotočju Lučnice in Savinje (protipoplavni ukrepi): <https://goo.gl/maps/Jz5DNZeXSHPdXmqWA>
6. Ljubno Ribiški dom (malica), ureditve na Savinji: <https://goo.gl/maps/GPkAbV1w55k9s31Y9>

SUHI ZADRŽEVALNIK PODSEVČNICA PRI KRAJU LOPATA

Suhi zadrževalnik Posevčnica bil izveden v sklopu projekta Zagotavljanje poplavne varnosti na območju Savinje – lokalne ukrepi v Celju. Izveden je na istoimenskem potoku in skupaj s sosednjim suhim zadrževalnikom Sušnica tvori osnovo zaščite pred poplavami za zahodni del mesta Celja. Zasnovan je kot suhi zadrževalnik, ki zadržuje visokovodno konico (skupaj s SZ Sušnica). Dolvodno od zadrževalnika so se izvedli klasični protipoplavni ukrepi, kot so izvedbe visokovodnih nasipov, AB zidovi, menjave neustreznih premostitev itd.

<http://nivoeko.si/sl/suhi-zadrzevalniki/>

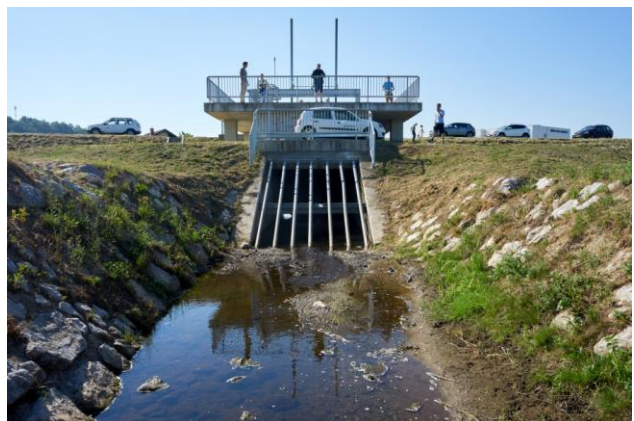

Foto: Matija Jurko

DRČA NA SAVINJI V ŠEŠČAH

Na Savinji so se med leti 1976 in 1989 izvedle tri makrohrapave drče. Drča Šešče se je kot zadnja zgradila v letu 1989. V času vodne ujme novembra 1990 so bile vse tri kamnite hrapave drče poškodovane in v naslednjih letih sanirane. V zadnji vodnih ujmah v letih 2007, 2012 in 2014 so zabeležene nove poškodbe na vseh treh drčah. Predvsem po poplavi leta 2012 so se na predmetni drči v Šeščah pojavile močne poškodbe, predvsem v telesu drče na sredini in levem boku ter na zavarovanjih pod drčo. Kljub poškodbam, ki so z leti nastale, pa se makrohrapave drče na Savinji izkazujejo kot zelo dobra rešitev pri preprečevanju poglobljanja in ohranjanju padca nivelete Savinje. Hkrati pa omogočajo prehod vodnih organizmov ter s tem ohranjajo biološke raznolikosti živih organizmov na teh območju. Poškodba na drči Šešče je resno ogrožala stabilnost drče in s tem je postajala nevarnost porušitve le te znatna. Ker je osnovni namen drče v Šeščah stabilizacija dna struge (preprečitev poglobljanja struge in zaščita obstoječih zavarovanj) ter dvig gladine podtalnice na vodovarstvenem območju, bi porušitev imela zelo obsežne negativne posledice na celotno območje in ljudi, ki živijo na tem območju. Zato se je v letu 2018 pristopilo k celoviti sanaciji drče, katera je zajemala, kompletno odstranitev porušenega telesa obstoječe drče vse do uvodnega praga, kateri se je zaščitil z poglobljenim KB klinom, dodatno varovanim z zabitimi tirnicami. Telo drče se je podaljšalo saj se je naklon iz 1:12 spremenil v 1:18, na ta način je bila dosežena večja stabilnost. Prav tako je telo drče izvedeno iz 6 kamnito-betonskih pragov, ravno tako dodatno sidrani s tirnicami in le med njimi je telo polnjeno z večjimi skalami položenimi v suho. Kombinacija sistema fiksnih pragov z vmesnim polnilom in izvedba v bolj blagem naklonu je zasnova za stabilnost tudi ob največjih visokih vodah. Za dodatno zaščito pred poglobljanjem struge Savinje pod drčo pa se je 30m pod koncem drče izvedel še proti prag iz kamna v betonu. Vsa izvedba rekonstrukcije drče je bila izvedena na način, ki je navzven čim manj invaziven za naravo, poudarjen je zgolj kamen, rege so izrazito poglobljene (tudi preko 30cm), sama drča pa ima kar tri steze za prehod vodnih organizmov.

Foto: Tone Prešeren

Foto: Matija Jurko

PODVINSKI JEZ

Podvinski jez je ključen za poplavno varnost naselij Preserje, Parižlje in Polzela. Zgrajen je bil leta 1903 v naselju Male Braslovče z namenom ohranjanja nivelete dna Savinje in zagotavljanja stalnega dotoka vode v podvinsko-žalsko strugo, na kateri je v preteklosti delovalo večje število mlinov in žag. V sodobnem času se voda uporablja za tehnološko vodo, namakanje kmetijskih zemljišč, gojenje sladkovodnih organizmov in delovanje malih hidroelektrarn, visoke vode pa so jez že trikrat porušile, nazadnje v poplavih leta 1990. Takrat je bil tudi obnovljen, po tem letu pa se je zaradi niza visokih vod dno Savinje začelo poglobljati, kar je še dodatno povečevalo pretočnost struge. Reka Savinja je Podvinski jez na sredini že tako močno spodjedla, da je voda tekla pod njim, ob vnovični

visoki vodi pa bi se lahko tudi porušil. Rečno dno v večini trase poteka v plasti laporja, ki sproti prepereva in odplavlja, struga se je zato izrazito poglobljala in ogrožala obstoječo vodno infrastrukturo. Spodkopana je bila zračna stran jezusa, kar je ogrozilo stabilnost objekta, poglobitev podslapja pa je močno ogrozila stabilnost jezusa. Sanacija je bila torej nujna tudi zato, da se naselje Male Braslovče obvaruje pred morebitnim poplavnim tokom. Tako se je v letu 2018 pristopilo k celoviti sanaciji Podvinskega jezusa, ki je zajemala izvedbo novega temeljenja jezusa z izvedbo dodatne tretje višinske stopnje. Podslapje se je zavarovalo z kamnito-betonskim kontra pragom ločne zasnove, na jezusu pa se popolnoma izvedlo novo leseno podenje. Na desnem bregu se je zasnova in izvedla tudi steza prehod vodnih organizmov. V sklopu projekta so se izvedle še ureditve struge Savinje pod jezom skladne s sprejetim DPN Savinja Ločica-Letuš.

Foto: Leon Gosar

Foto: Matija Jurko

GRUŠOVELJSKI JEZ

Grušoveljski jez na Savinji pri naselju Grušovlje je z dolžino 140 m najdaljši prečni objekt na celotni Savinji. Jez stabilizira niveleto Savinje in umirja njen tok ter napaja Grušoveljsko strugo, omembe le te segajo že v čas pred 200 leti. Jez je bil zaradi dotrajanosti in poplav v zadnjem desetletju že močno ogrožen. Nevarnost porušitve je bila že znatna, s čimer bi se popolnoma prekinil dotok vode v Grušoveljsko strugo, sprememba celotnega vodnega režima na Savinji pa bi imela negativne posledice tako za poplavno varnost bližnjih naselij kot tudi na habitate za vodni in obvodni živelj.

Direkcija RS za vode je tako v letu 2017 zagotovila sredstva za investicijsko vzdrževalna dela na Grušoveljskem jezusu. Ureditev jezusa je tako zajemala: sanacijo in utrditev celotnega temelja jezusa, izvedbo novega vrhnjega sloja jezusa z novim podenjem, izvedbo steze za prehod vodnih organizmov, razširitev struge Savinje nad jezom, izvedbo dveh stabilizacijskih pragov na odseku pod jezom in ureditev erodiranih brežin pod jezom.

Foto: Leon Gosar

Foto: Leon Gosar

Foto: Matija Jurko

Foto: Matija Jurko

LUČE - UREDITVE SO IZVEDENE V OKVIRU PROTIPOPLAVNIH UKREPOV

V Lučah se je v sklopu izvedbe kohezijskega projekta Zagotovitev protipoplavnih ukrepov na Savinji – lokalni ukrepi izvedla ureditev Savinje in Lučnice skozi samo jedro naselja. Vse ureditve so bile načrtovane skladno s sprejetim DPN in po izvedbi del zagotavljajo varnost Luč pred visokimi vodami s povratno dobo 100let. Med glavnimi deli so bile ureditev in utrditev desne brežine Savinje nad mostom glavne ceste, izvedba novega jezua na Savinji tik nad sotočjem z Lučnico, izvedba in zavarovanje sotočja z Lučnico in sonaravna ureditev brežin dolvodno z lesenimi kaštnimi odbijači in vrbovimi popleti.

Foto: Matija Jurko

Foto: Leon Gosar

Foto: Tone Prešeren

LJUBNO, UREDITVE V OBMOČJU BUDNOVE ŽAGE

Na Ljubnem se je v letu 2018 urejala Savinja od brvi pri prireditvenem prostoru pa vse do Ribiškega doma RD Ljubno. Dela so zajemala izvedbo zavarovanja leve brežine v sonaravni izvedbi z 10 lesenimi odbijači ter grobo kamnito zložbo, zasajeno z vrbovino med odbijači. Izvedla sta se tudi stabilizacijska pragova v izvedbi z izjemno velikimi skalami položenimi v kamnito betonsko posteljico na niveleti dna Savinje, pragova sta tako povsem prehodna za vse vodne organizme. Dodatno se je uredila še leva brežina Savinje ob ribogojnici z grobo hrapavo skalnato oblogo iz večjih skal z vgrajeno živo vrbovino za povsem sonaraven izgled že takoj po zaključku del.

Foto: Matija Jurko

Foto: Leon Gosar

Foto: Leon Gosar